

Ismerd meg hazádat!

271

Idegenvezető: TURI PÉTER, a Központi Múzeumi Igazgatóság igazgatóhelyettese

Budapest egykor és ma...

BÁNFALVY ÁKOS festményei és ALMASSY TIBOR felvételei

A margitszigeti impozáns szökőkút, amelyet időnként színes lámpákkal varázsolnak még ragyogóbbá. Előtte tör az ég felé a Pest, Buda és Óbuda testvérvárosok egyesítését szimbolizáló centenáriumi emlékmű, Kiss István szobrászművész alkotása

Az országot tehát körbejártuk. Élményeinkről — immár több mint tíz éve — fotókkal is gazdagon illusztrált cikksorozatban számoltunk be olvasóinknak. És most talán a legnehezebb feladat következik. Fővárosunk történetét, nevezetességeit, arculatát úgy ismertetni, hogy a leírás érdekes és színes legyen. Olyanról írjunk és olyan dolgokat mutassunk be, amire eddig talán nem is gondoltunk. Ugyanakkor megfeleljünk annak a jogos elvárásnak, hogy e cikksorozat további — befejező — része is érdekes és nem utolsósorban tanulságos legyen.

A témák megválasztásakor természetesen továbbra is ügyelünk a helyes arányokra. Bizvást reméljük, hogy törekvésünk — elsősorban a vidéki és a külföldön élő olvasóink érdeklődésére építve — egyetértésre talál.

Budapest valójában sok szempontból is különleges város, hiszen:

- három különböző életet élt, s alig több mint száz esztendője alakult szervesen összefüggő egységgé. Pest a közép- és újkoron át elsősorban iparos és kereskedő jellegű település volt. Buda erődített királyi székhely, a központi hatalom szimbóluma és megtestesítője. Óbuda pedig mezőgazdasági arculatú település volt a XIV—XV. században a királynői várral, egyházi és szerzetesi intézményekkel:

- a rómaiak legjelentősebb pannóniai központja az Óbudán levő Aquincum volt;

- a török időkben Buda jellege megváltozott, hiszen az újonnan szervezett oszmán-török tartomány székhelye lett;

- a Duna magyarországi részének itt van a legkeskenyebb szakasza;

- az európai kontinensen itt gördültek először a kéregvasút — a földalatti — kerekei.

És sorolhatnánk tovább fővárosunk különleges arculatát színező „stílusjegyeket”.

Budapest történetének megismerését viszonylag rendhagyó módon vezetjük be. Története — legalábbis bizonyos periódusokban — szorosan összefüggött és összeforrt az egész ország történetével, a haza sorsával. Ez a város kicsiben az egész magyar táj, a magyar történelem és kultúra középpontja.

A város — Budapest néven — csupán 1872 óta ismert. Ekkor egyesítették fővárossá a kereskedő és céhes Pestet, a katonai és hivatalnoki létesítményeket őrző Budát és a mezőváros Óbudát, valamint a Margitszigetet.

Ősidők óta a Duna egyik legfontosabb átkelőhelye, s kisebb megszakításokkal, folyamatosan lakott település volt. Kétezer év óta pedig — rombolási periódusoktól eltekintve — város állt itt. A rómaiak gazdag virágzó nagyvárosát a népvándorlás hullámai emésztették el. A tatárjárás a kora középkorban — romokat hagyva maga után — söpörte végig.

A XV. században Budát ismét Európa három legnagyobb és legszebb városa között emlegetik. Mátyás csodálatos palotájában — Olaszországot követően — elsőként hatolt be és vált honossá a humanista kultúra és a reneszánsz művészet.

További, s irigylésre egyáltalán nem méltó történetére csupán egy jellemző adat: a török kiűzése után az ország közel kétharmad része úgyszólván lakatlan terület — pusztaság — volt, s a szőben forgó három városnak együttesen mintegy ötszáz (!) lakója maradt... De ezek a városok, — pontosabban ez a város mindig talpra állt. Fejlődött, szépült, értékeiben gazdagodni tudott és tud ma is...

Párját ritkító látványosság a Duna-kanyar vonzási körzetét felkereső autósoknak-motorosoknak: Aquincum nemrégiben helyreállított vízvezeték-maradványa a 11-es út mentén